

– № 16. – Ст. 113.

3. Лукашук І. І. Відповідальність авіаперевізників: монографія / І. І. Лукашук. – Х.: Право, 2007. – 248 с.

УДК 34.096+656.7.08:004.056.5 (043.2)

Мельник М. І., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Гусар О. А., к.ю.н.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА БЕЗПЕКИ В АВІАЦІЇ

Проблема інформаційної безпеки має давнє походження і стала особливо важливою у наш час, коли використання інформаційних технологій відбувається вже практично у всіх сферах нашого життя. Розгляду питань інформаційної безпеки приділяють величезну увагу як вітчизняні, так і закордонні дослідники. Серед зарубіжних вчених вагомий внесок у розгляд цього питання внесли Г. Кіссінджер, З. Бжезинський, Л. Браун, Ч. Флавін, Х. Френч. Серед вітчизняних дослідників хотілося б відзначити праці О. Сосніна, В. Грубова, В. Домарьова, В. Ліпкана, В. Косевцова, І. Бінько, В. Мунтіяна, Г. Почепцова, О. Литвиненко та інших.

Інформаційна безпека – всі аспекти, пов'язані з визначенням, досягненням і підтримкою конфіденційності, цілісності, доступності, підзвітності, автентичності і достовірності інформації або засобів її обробки. Безпека інформації визначається відсутністю недопустимого ризику, пов'язаного з витоком інформації технічними каналами, несанкціонованими і ненавмисними діями на дані і (або) на інші ресурси автоматизованої інформаційної системи, що використовуються в автоматизованій системі.

Інформаційна безпека відіграє важливу роль у забезпеченні інтересів будь-якої держави. Створення розвиненого і захищеного інформаційного середовища є неодмінною умовою розвитку суспільства держави. Останнім часом у світі відбуваються якісні зміни у процесах управління, зумовлені інтенсивним впровадженням сучасних інформаційних технологій. Разом з цим посилюється небезпеканесанкціонованого втручання в роботу інформаційних систем, і вагомість наслідків такого втручання дуже сильно зросла. Як наслідок, в багатьох країнах все більше уваги приділяється проблемам захисту інформації та пошуків шляхів її вирішення [1, с. 1].

Для авіаційної галузі безпека завжди мала першочергове значення. Незважаючи на несформованість загального уявлення

про інформаційну безпеку, певні її елементи традиційно присутні в правових актах, що регламентують безпеку авіації. Так, зокрема Державна програма авіаційної безпеки цивільної авіації (Закон України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» від 20 лютого 2003 р. № 545-IV) та Повітряний кодекс України у першій редакції 1993 року буквально насичені положеннями, пов'язаними з наданням, отриманням, забезпеченням різноманітною інформацією – від технічної до рекламної, обміном нею між відповідними суб'єктами авіаційної діяльності, зокрема і на міжнародному рівні [1, с. 2-3]. Крім того, як для галузі діяльності підвищеної небезпеки, якою є авіація, висуваються суворі вимоги до об'єктивності або правдивості та перевіреності інформації, її своєчасності точності та повноти, до забезпечення конфіденційності, захисту від несанкціонованого доступу тощо. А остання редакція Повітряного кодексу України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI вже виокремлює інформаційну безпеку як одну з складових безпеки авіації.

Усе це відповідає сучасному науковому сприйняттю інформаційної безпеки, для якого є характерним багатоаспектність, віднесення інформаційної безпеки на наднаціональний рівень та актуалізація проблем якості інформації. Однак не можна констатувати стрункість і гармонійність нормативно-правового відображення інформаційної безпеки як складової безпеки авіації, оскільки згадані вище положення законодавства є розрізненими і не формують єдиної системи забезпечення інформаційної безпеки суб'єкта авіаційної діяльності, або авіаційної галузі загалом.

У певній мірі причиною тому є новітність проблем інформаційної безпеки як цілісного явища для законодавства України, адже основи правового регулювання сфері авіаційної діяльності, закріплені Повітряним кодексом України, Законом України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» та відповідними міжнародними актами сформувалися значно раніше положень Доктрини інформаційної безпеки України і зараз лише адаптовані до неї [3, с. 12].

Інформаційна безпека в сфері цивільної авіації досягається своєчасним прийняттям низки заходів і певних засобів захисту в авіакомпаніях, аеропортах і в компаніях-контрагентів. До таких заходів можна віднести:

1. Організаційні заходи. У першу чергу, захист інформації має починатися зі співробітника, який уповноважений забезпечувати інформаційну безпеку в компанії.

2. Фізичні заходи – обмеження фізичного доступу до інформації, що захищається.

3. Технічні заходи – різноманітні засоби захисту від несанкціонованого доступу, захист інформації від витоку технічними каналами зв'язку, криптографічні засоби захисту інформації, системи захисту від DDOS-атак.

Таким чином, у процесі розвитку повітряного права та удосконалення авіаційної діяльності можна очікувати підвищення уваги фахівців у авіаційній сфері до інформаційної безпеки як комплексної категорії у контексті її актуальних проблем, зокрема становлення авіаційних підприємств як елементів кібернетичної інфраструктури, забезпечення кібернетичної та інформаційно-психологічної безпеки, захисту персональних даних тощо, що у підсумку призведе до відповідного нормативного відображення, формування політики забезпечення, виокремлення спеціальних організаційних структур тощо.

Література

1. Ярочкин В. И. Информационная безопасность: учебник / В. И. Ярочкин. – М.: Академический Проект; Фонд «Мир», 2003. – 640 с.

2. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації: Закон України від 21 березня 2017 р. № 1965-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 16. – Ст. 199.

3. Тихомиров О. О. Інформаційна безпека як складова безпеки авіації: сучасне правове відображення / О. О. Тихомиров // Аеро-2012. Повітряне і космічне право: зб. матер. Всеукр. конф. молодих учених і студ., 22 листопада 2012 р., Національний авіаційний університет, м. Київ. – С. 283-286.

УДК 342.942:629.7 (043.2)

Момотюк В. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Розум І. О., к.ю.н.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО АВІАЦІЙНОГО ТРАНСПОРТНОГО СПОЛУЧЕННЯ

На сьогодні авіаційний транспорт є найбільш глобалізованим порівняно з автомобільним, залізничним, водним чи трубопровідним. Система світового повітряного транспорту склалася завдяки міжнародному співробітництву. Її можна охарактеризувати як сформовану глобальну транспортну структуру, за допомогою якої реалізуються процеси повітряних перевезень